

Голота Наталя
ст. викладач кафедри правознавства
і гуманітарних дисциплін
Вінницького навчально-наукового
інституту економіки
Тернопільського національного економічного університету
м.Вінниця

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У зв'язку із трансформацією суспільства питання антикорупційної діяльності надзвичайно актуалізувалося. При цьому необхідним є правильне розуміння основних понять і категорій у сфері корупції з метою опрацювання з наукової позиції основних напрямків інформаційно-правового забезпечення антикорупційної діяльності.

Дослідження концепції інформаційно-правового забезпечення антикорупційної діяльності є невід'ємною складовою кропіткого процесу подолання корупції. Сучасні антикорупційні заходи в основному спрямовані на посилення контрольних і репресивних дій проти чиновників та не зачіпають основи існування корупції, як в державі, бізнесі, так і в суспільній свідомості в цілому. Усе це вимагає негайного переосмислення й вироблення креативних методів протидії корупції. Сьогодні не тільки держава, але й усе українське суспільство зацікавлене в розвитку прозорості та відкритості державного управління. Найбільша частина інформації, що представляє інтерес для суспільства, окремих громадян і організацій, на сьогодні безумовно накопичується в центральних органах публічної влади. Прозорий та своєчасний доступ до інформації про діяльність владних органів, дозволить забезпечити можливість найбільш повної та правдивої оцінки ефективності їх діяльності.

Серед новітніх досліджень проблематики корупції сформувалася серйозна платформа наукових праць, у межах якої виділяють школи та течії, що поділяються за галузевим принципом. Вагомих результатів у дослідженні

антикорупційної діяльності досягли науковці юридичного, економічного, політологічного, історичного, соціально-філософського спрямування. Значна частина наукових досліджень серед вітчизняних і зарубіжних вчених присвячена методиці теоретичних та практичних обґрунтувань запровадження і вдосконалення антикорупційної діяльності на рівні державного управління. Зокрема, питання антикорупційної діяльності юридичних осіб публічного права в більшій мірі досліджувалося методом аналізу нормативно правових актів, які регулюють їхню діяльність.

З метою встановлення стану розробки проблеми теоретико-правових аспектів інформаційно-правового забезпечення антикорупційної діяльності в Україні, формування особистих доказів та методології протидії корупції було застосовано метод систематизації наукових досліджень.

Таким чином, методологія дослідження проблеми інформаційно-правового забезпечення антикорупційної діяльності повинна базуватися на фундаменті поняття загальної концепції антикорупційної діяльності через призму відкритості інформації про діяльність влади. Основними поняттями даної методології є: «антикорупційна діяльність», «протидія корупції», «запобігання корупції», «інформаційна відкритість», «інформаційне забезпечення», «інформація про корупцію» та ін.

Можна стверджувати, що при аналізі стану інформаційного забезпечення антикорупційної діяльності варто використовувати метод системного аналізу. Даний метод дозволяє розглянути співвідношення між складовими інформаційного забезпечення протидії корупції.

Провівши детальний науково-правовий аналіз та всебічно вивчивши сторони наукових досліджень, що присвячені проблематиці антикорупційної діяльності в Україні, слід відзначити наступне. Більшість наукових джерел у сфері протидії та запобігання корупції присвячені адміністративно-правовим засобам впливу. Значна частина досліджень проводилася на предмет подолання корупції в правоохоронних органах. Як найбільш затребуваний засіб протидії корупції науковці виділяють забезпечення громадянам та громадським

інститутам прозорого механізму доступу до інформації. Окремі дисертаційні дослідження містять теоретико-методологічні напрацювання певних аспектів інформаційно-правового забезпечення антикорупційної діяльності. У цілому в наукових дослідженнях у сфері протидії корупції, інформаційно-правове забезпечення антикорупційної діяльності вивчалось як складова частина в системі адміністративно-правових засобів протидії корупції.

Здебільшого проблемними питаннями в галузі протидії корупції за допомогою інформаційно-правового забезпечення антикорупційної діяльності виступають:

- відсутність публічного роз'яснення прав та обов'язків громадян у сфері антикорупційної діяльності;

- необхідність проведення громадської експертизи проектів нормативних актів;

- недосконалість механізму прозорого доступу до адміністративних послуг;

- необхідність вдосконалення механізму доступу до інформації, що віднесена до публічної;

- потреба висвітлення корупційних діянь та рівня корупції в державі через засоби масової інформації;

- забезпечення засобам масової інформації незалежної діяльності від їх засновників та публічних осіб держави;

- належне інформаційно-аналітичне забезпечення суб'єктів антикорупційної діяльності;

- проведення пропаганди негативного ставлення громадськості до корупційних діянь;

- інформаційний обмін між суб'єктами протидії корупції та громадськими антикорупційними організаціями.

Акцент на зазначених проблемах створює засади для подальшого вдосконалення сучасного стану антикорупційної діяльності в Україні та встановлення проблем інформаційно-правового забезпечення антикорупційної діяльності і шляхів їх вирішення.

Водночас, як свідчить дослідження антикорупційної мережі TransparencyInternational, проведене на підставі індексу сприйняття корупції (CorruptionPerceptionsIndex, CPI), за останні роки місце України у всесвітньому рейтингу корупції змінилося на краще лише на 14 позицій. Так, у 2013 році Україна займала 144 місце серед 177 держав, охоплених дослідженням, а у 2017 році перемістилася на 130 місце зі 180 країн. 30 балів зі 100 можливих – результат Індексу сприйняття корупції-2019 року для України. Ми повернулися майже на рівень 2017 і тепер посідаємо 126 місце зі 180 країн. Поруч з нами у рейтингу – Киргизстан, Азербайджан та Джибуті. Оцінка України сформувалася з 9 різних досліджень. Три показали незначне зростання, три нульову динаміку, а три – зниження.

Найбільший мінус — 13 пунктів у дослідженні GlobalInsightCountryRiskRatings. Ідеться про ризик, що люди/компанії в країні зіткнуться з хабарництвом чи іншими корупційними практиками ведення бізнесу, від отримання великих контрактів до повсякденної роботи. Водночас варто враховувати, що як і інші рейтинги, CPI може досить повільно відображати фактичні зміни по країні — іноді потрібно кілька років. Коли держави активно борються з корупцією, часом їхній результат навіть погіршується, бо починає проливатися світло на корупційні проступки та скандали.

Таким чином, питання пошуку нових та удосконалення сучасних засобів протидії корупції в Україні є крайнє актуальним для подальшого становлення нашої країни як правової Європейської держави. Не є винятком і проблема інформаційно-правового забезпечення антикорупційної діяльності, яка теж потребує актуальних досліджень із врахуванням багаторічного масиву наукових напрацювань та впроваджуваної антикорупційної реформи в Україні.

Список використаних джерел

1. Литвин Н.А. Інформаційне забезпечення протидії корупції в діяльності органів Державної Фіскальної служби України. Юридичний науковий

електронний журнал. Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2017. С. 93–95.

2. Молдован Е.С. Морально-ідеологічні засоби запобігання і протидії корупції на державній службі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: 25.00.03. Дніпропетровськ, 2013. 20 с.

3. Чемерис І.В. Політико-правові механізми запобігання та протидії корупції в органах державної влади України : дис. канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2012. 209 с.

4. Мицишин Н. В. Проблемні питання правового регулювання інформаційно-аналітичного забезпечення протидії організованій злочинності й корупції. Право і суспільство. 2016. № 3. Ч. 2. С. 163–171.

5. Трансперенсі інтернешнл Україна. TransparencyinternationalUkraine. 2019. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-koruptsiyi-cpi-2017/>

6. Про Національне антикорупційне бюро України. Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII. Офіц. вісн. України. 2014. 7 листопада 2014 р. №87.С.104. ст.2472.

7. Про утворення Національного агентства з питань запобігання корупції : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р. № 118. Офіц. вісн. України. 2015. 3 квітня 2015 р., № 24. С. 31. ст. 664.

8. Стратегія сталого розвитку «Україна–2020» : Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. №5/2015. Офіц. вісн. України. 2015. 23 січня 2015 р., № 4. С. 8. ст. 67.